

No és gens fàcil d'entrar en l'esperit d'un creador ,i qui pretengui de presentar-lo ha de ser molt prudent : Josep Piera és valencià, radicalment i olorosament valencià, de la comarca de la Safor, aquella que es migparteix entre la plana de Gandia i els nuclis de la Valldigna. Poeta, home de lletres, activista en el sentit més generós del terme, ha escrit poesia i prosa, articles de premsa. De les novel·les, llibres de viatges i obra poètica, recollit tot en una quinzena de volums, en podríem treure la claror de l'home.

Claror ? no ho sabem , perquè el mateix creador viu sempre entre llums i ombres, i de vegades gaudeix , gaudeix sí, d'una particular boira interior.

Per a Isidor Cònsul, hi ha una línia de seducció en l'obra tota de Josep Piera, quelcom que *any rere any empeny des de silencis íntims i serveix, en darre terme, per sublimar dimonis personals fixant-los literàriament.*

Seducció : no només per mons fastuosament íntims i trèmuls ,que apareix intensament, en el vers i la prosa de l' autor de La Safor, sinó per altres mons de llums i de perfums, com el món grec, aquest darrer també desencadenant d'una seducció que a tants ha colpit, entre ells jo mateix i no pas per formació universitària només, sinó també pel descobriment d'una riquesa pastada pels segles i per la permanent derrota, un cop més. Derrota que pot ser històrica -moriscos canten- o personal, per la incapacitat d'expressar la bellesa i la vida.

No serem tots comensals de derrotes ? El món àrab antic sofrí la desfeta, sobretot la desfeta intel·lectual i cultural, com el món grec. Tots nosaltres som alhora fills fatals dels derrotats i dels invasors, i portem al front l'estigma de les substitucions forçades.

Josep Piera desenvolupa al llarg ja de vint-i-cinc anys una tasca de prosista i poeta densa i en maduració, que vol dir enriquiment i capacitat d'extreure's , de vessar-se des de dins. Com també el món neix en cadascun de nosaltres a partir de la més petita pàtria, que és la més gran. :

D'açò que tinc davant

(roja llesca de síndria a vora mar)- se'n diu LA DROVA.

i prou. .-No sé com dir-vos-ho.

És més que un llogarret entre muntanyes,

molt més que un mot arcaic i cordialíssim,

és més que tota la infantesa al finestral ,

molt més que un paradís de veus i de pinades.

Com dir-vos-ho ?

El sentiment de pertinença a un racó del País Valencià, podem identificar-lo amb el de qualsevol de nosaltres capaç de referir el lloc precís de naixement, de joc infantil, de primers somnis i lectures i condemplacions, indret sovint duplicat o triplicat en noms de llocs o de vida florent : lilàs, buganvilles, mallols moscatells, figueres i llorers, esplugada verda d'algues, tarongers, alfàbregues, dompedros, ciclàmens, canyars, magranes sàlvia, espígol, romer, gesmil i flors del gel.... Ara, això és la pàtria.

El sentiment de pàtria havia de ser per força intensíssim en algú per qui ser en el món és cada dia retrobar-se amb una realitat inexpressable al seu voltant, tant com una dèria de manifestar el seu jo íntim , que és sempre el jo identificat en una realitat envoltant. Tal vegada la impossible rodona expressiva del poeta, del creador, sigui sublimada (a la mida humana) per la perplexitat. A *El paradís de les paraules*, un dels seus més densos llibres de prosa, hi ha una estrofa d'Al-Waqqaixí, un poeta del segle XI, il·lustrativa :

M'afligeix pensar que les ciències humanes
són dues solament . Res més no podré
aprendre, -em dic- si les apreng.
L'una, comprovar-la és impossible.
L'altra, cap prova no aprofita per a res.

Perplex avança qui escriu, qui es vessa enfora. Vessar-nos
enfora no vol pas dir esgotar el mirall incòmode que duem a dins,i
que és el corcò diari. En l'obra de Josep Piera hi ha una pila
d'interrogants i en això ell és d'una sinceritat aclaparadora. Per
començar, escriure és un fet no pas inexplicable, però sí
incomunicable:

Escolta - la foscor de la música que interpretar intentes.-

I un poc més avall , conclou :

- Sols s'escriu d'esperances.

Més endavant :

Talment un llamp melodiós travessa- ones ,barrancs, i cingles
profundíssims ,-escrius el fet de viure sens mesura,- la lluent i fèrtil
terra de l'instant.

Repeteix encara les impossibilitats traïdes o amagades per les
vehemències :

Escriure que no pots -proferir els miracles - que dintre teu
inunden - l'obscur desert que ets ;

Sort, però, dels mots , que ens salven ,malgrat tot l'ominós
absurd:

Estic parlant del paradís ? Del paradís perdut - com sempre.
Ai ! Com sempre. Del paradís trencat que sols els mots recuperen..

Hem arribat al nucli darrer i a la recurrència eterna. Tot escriptor parla només d'esperances, de l'esperança de recuperació del paradís perdut.

Aquest paradís pot ser en molts indrets, en tot cas cal cercar-lo en la nova perspectiva que dóna el viatge. No la fugida, ens adverteix Piera a *Seducions de Marràqueix* sinó l'anar-se'n per retrobar-se. Així, el contacte amb el Marroc -Marroc vé de Marràqueix- li obre tot d'horitzons i, sobretot, el fa desplegar-se i descobrir-se ell mateix. Ens en parlarà de ben segur.

Seducions de Marràqueix, un dels llibres que Piera ens presenta avui té l'encís fetiller dels encanteris irreprimibles. El primer contacte amb Marràqueix fou cosa gairebé d'adolescència, de juvenil rebel·lió contra el sistema i de saltar les parets de la immediatesa, però també d'obscur desig de madurar en l'inefable. Després l'escriptor hi ha tornat per retrobar-se, car el Marroc l'ha transformat i no és del tot ell si no és un xic de Marràqueix. L'ha transformat la llum, el vermell i el groc de la terra, els menjars i els beuratges, els oasis, les gorges, el siocco i el chergui, les mirades, els silencis i les freqüentacions, aquelles amistats sempre misterioses, entre denses i tramposes. I Thomas Mann, creador de grans voyeurs, André Gide, Charles de Foucault, Elias Canetti, ~~André Gide~~, T.E. Lawrence, Alí Bei, Norbert Font, William Bowles, són lectures seves que expliquen també coincidències d'admiració i seducció. És més, en trobar-se, després del viatge, a ca seva, al país valencià, li pareix que ho veu tot a través de la llum del sud del Marroc estimat. Diu: Mire la serra que tinc al davant. El seu nom, Aldaia, en àrab vol dir jardí.

El llibre és compost de vuit relats, reportatges lírics i quasi ardents, admirats, i d'unes instantànies que són curts poemes en prosa; i com a cauda *Baraca*, un poema formal de comiat i benvoler.

La bellíssima prosa d' *Un bellíssim cadàver barroco* va guanyar molts lectors a Josep Piera, en la seva primera edició, de 1985. Deu anys més tard l'autor re-visitava el text i l'ampliava ^(S. Abrams) goludament. Car la seva estada a Nàpols, (on comença de debò el Mezzogiorno), pretesament com a lector universitari, en realitat com a bevedor de tantes essències mediterrànies, com a traductor de llums i de sons, d'olors i de pudors no sabem si del napolità al valencià o viceversa, fou la confirmació d'una manera de fer prosa de viatges personal i intransferible, desplegada en admirada i permanent sorpresa poètica, com deixa entreveure Sam Abrams en el seu pròleg. Piera va copsar el tuf d'humanitat desenganyada i mítica, infantil i mostelada, de Nàpols. " La gent, ací, ser lladre ho considera un ofici com un altre . "

El neorealisme ha existit sempre. Res del canon florentí, botticellià, classicitzant : aquí, diu Piera, tot és més olivaci i passolinià. I les presències són no només vitals i concretes, sinó que conviden a "escriure l'avui per al demà" com diu i es proposa Piera. I ens fa desfil·lar una Nàpols, i poblacions veïnes, des de la immediatesa i el detall, la trattoria, el racó de plaça, la chiesa, les figures típiques, quasi de presepio. Una forma de descriure que és reviure i és fer tastar ; compara sovint allò amb açò, és a dir, aquell ponent italià amb el llevant d'aquí. Podem no estar d'acord amb la seua afirmació que la pizza és una versió culta de les nostres pobres coques: I amb d'altres afirmacions. Però mai no ens podem sotstreure a l'encís d'aquesta prosa tan corpòria, tan afuada alhora . Com amb el Marroc, aquí també s'hi afegeixen lectures, Goethe, Passolini, Gesualdo Bufalino, Pratolini, i no només llegeix lletres, si nó també, i potser principalment, paisatge urbà i paisatge del paese, pintures al fresc i sobre tela, motlures i escultures, fumates del Vesubi i cendres sollades

de Pompeia i Herculà . Però també llegeix les mil facècies gestuals i obscenament riques dels espectacles de Dario Fo. Cap al final de la seva estada a Nàpols arriba a la conclusió trèmula que la ciutat amaga més que no dona, i que també s'ha emmelat, osmositzat, de l'entorn , en geografia i història : Caserta, Capri, Herculano, Sorrento, tota la Italia que s'estén de Roma en avall, barroca, caòtica, sorollosa, escrostonada i genial, senyora i esparracada. *Un bellíssim cadàver barroc* ens fa aquesta impressió multicairada des d'una de les millors mostres de prosa cisellada de Josep Piera.